

DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2021.3.1.17>

SPECYFIKA MIKOŁAJOWSKIEJ SZKOŁY DOMROWEJ

*Ilga Kolts**wykladowca Mikołajowskiego Koledżu Kultury i Sztuki**(Mikołajów, Ukraina)*

ORCID ID: 0000-0001-7775-8408

e-mail: ilga86@ukr.net

Adnotacja. Artykuł analizuje specyfikę rozwoju szkoły domrowej Mikołajowa. Omówiono główne etapy jej powstawania, zarówno ukryte, jak i jasne. Podkreśla się znaczenie pracy mikołajowskich instytucji – Mikołajowskiej Muzycznej Szkoły Zawodowej, Odrębnego Oddziału Mikołajowskiego Oddziału Kijowskiego Narodowego Uniwersytetu Kultury i Sztuki oraz Mikołajowskiego Koledżu Kultury i Sztuki, w których powstało wykonanie dobrej regionu. Tworzenie wykonania domrowego było wynikiem intensywnej współpracy kulturalno-edukacyjnej z różnymi szkołami regionalnymi i komórkami artystycznymi Ukrainy. Można prześledzić wpływ głównych domrowych szkół regionalnych – Charkowskiej, Kijowskiej, Odeskiej, Donieckiej na Mikołajowską, co przejawiało się w różnych aspektach – wymianie metodycznymi osiągnięciami, twórczej interakcji artystów, opanowaniu nowego repertuaru itp. Główną cechą Mikołajowskiej szkoły domrowej jest pragnienie tworzenia obrazów dźwiękowych, które są odniesieniem do tradycji muzyki baroku. Istnieje również tendencja do wprowadzania zaktualizowanego teaurusu muzycznego, który powstaje pod wpływem awangardowych technik kompozycji wprowadzanych przez kreacje współczesnych kompozytorów.

Słowa kluczowe: domra, szkoła, instrumentalna sztuka ludowa, Mikołajów, historia, wykonanie.

SPECIFICS OF THE MYKOLAIV DOMRA SCHOOL

*Ilga Kolts**Lecturer**Mykolaiv College of Culture and Arts (Mykolaiv, Ukraine)*

ORCID ID: 0000-0001-7775-8408

e-mail: ilga86@ukr.net

Abstract. The article analyzes specificity of development of domra school of Mykolaiv. The main stages of its formation, both implicit and explicit, are highlighted. The importance of the work of the Mykolaiv institutions of the Mykolaiv Music School, the Separate subdivision of the Mykolaiv branch of the Kyiv National University of Culture and Arts and the Mykolaiv College of Culture and Arts, in which the formation of the house performance of the region was carried out, is emphasized. The formation of domra performance was the result of intensive cultural and educational interaction with various regional schools and art centers of Ukraine. The influence of the leading domra regional schools – Kharkiv, Kyiv, Odessa, Donetsk on Mykolaiv - was observed, which manifested itself in various aspects - exchange of methodological developments, creative interaction of artists, mastering of the newly created repertoire, etc. The leading feature of the Mykolaiv domra school is aspiration to creation of sound images which refer to traditions of baroque music-making. There is also a tendency to introduce an updated musical thesaurus, which is formed under the influence of avant-garde composition techniques, introduced by the works of modern composers.

Key words: domra, school, folk instrumental art, Mykolaiv, history, performance.

СПЕЦИФІКА МИКОЛАЇВСЬКОЇ ДОМРОВОЇ ШКОЛИ

*Ілга Кольц**викладач**Миколаївського коледжу культури і мистецтв (Миколаїв, Україна)*

ORCID ID: 0000-0001-7775-8408

e-mail: ilga86@ukr.net

Анотація. У статті проаналізовано специфіку розвитку домрової школи Миколаєва. Висвітлено основні етапи її формування, як імпліцитні, так і експліцитні. Підкреслено значення роботи Миколаївських закладів: Миколаївського музичного училища, Відокремленого підрозділу Миколаївської філії Київського національного університету культури і мистецтв та Миколаївського коледжу культури і мистецтв, в яких здійснювалося становлення домрового виконавства регіону. Формування домрового виконавства стало результатом інтенсивної культурно-освітньої взаємодії із різними регіональними школами й мистецькими осередками України. Досліджено вплив провідних домрових регіональних шкіл (Харківської, Київської, Одеської, Донецької) на Миколаївську, що проявився в таких аспектах, як обмін методичними напрацюваннями, творча взаємодія митців, опанування новоствореного репертуару та в інших. Провідною ознакою Миколаївської домрової школи є прагнення до створення

звукообразів, які відсилають до традицій барокового музикування. Також спостерігається тенденція до впровадження оновленого музичного тезаурусу, який формується під впливом авангардних технік композиції, творів сучасних композиторів.

Ключові слова: домра, школа, народно-інструментальне мистецтво, Миколаїв, історія, виконавство.

Вступ. У ХХ столітті в Миколаєві відбувається утворення осередку народно-інструментального мистецтва. Доцільно вказати на те, що в його надрах зароджується домрова школа, яка проявляється у формуванні стійкої традиції викладацької діяльності (що підкріплюється навчальними та науковими матеріалами), у наявності власного підходу до інтерпретації домрового репертуару, а також у формуванні інших компонентів, невід’ємних від виконавського процесу, таких як потужний фестивальний і конкурсний рух. Проте специфіка домрової школи Миколаєва досі не здобула достатнього наукового осмислення.

Мета роботи – аналіз історичних передумов та основних етапів формування миколаївської домрової школи, визначення її своєрідності, зв’язків із іншими народно-інструментальними регіональними осередками.

Основна частина. Завданнями дослідження є: 1) виділити основні етапи формування миколаївської домрової школи; 2) окреслити специфіку творчої і педагогічної діяльності основних представників домрової школи Миколаєва; 3) визначити своєрідність миколаївської домрової школи.

Наразі відсутні ґрунтовні розробки, присвячені системному дослідженню домрового мистецтва Миколаєва. У дослідження залучено коло робіт із різних аспектів розвитку народно-інструментального мистецтва. Загальна характеристика народно-інструментального мистецтва Півдня України представлена у статті І. Кольц. Національно-ментальні детермінанти музичної творчості окреслювалися в роботі О. Тарасової, методологічні принципи якої застосовуються задля дослідження домрової школи Миколаєва. Рефлексія щодо концертної діяльності миколаївського домриста А. Семикозова наявна в публікації Н. Опілат. Питання формування репертуару студентського оркестру народних інструментів розглядалося в статті М. Пшеничних та В. Кривоховостова. Характер дослідження зумовив залучення інформації, представленої на офіційних сайтах навчальних закладів Миколаєва та Миколаївської обласної філармонії.

Поступова академізація народно-інструментального мистецтва регіону не супроводжувалася перманентним розвитком домрового виконавства. За аналогією з розвитком Донецької школи можна виділити декілька етапів становлення і функціонування домрової школи Миколаївщини. Перший етап пов’язаний із імпліцитним етапом її функціонування, що припадає на першу третину ХХ століття і характеризується наявністю неакадемізованого аматорського музикування на домрі в рамках оркестрового виконавства. Під час другого періоду (з 1959 по 1980-ті роки) відбувається поступове формування професійного домрового виконавства у Миколаєві. На цьому імпліцитному етапі спостерігаємо в мистецькому просторі Миколаєва взаємодію представників різних домрових шкіл, що спираються на різні виконавсько-методичні принципи.

Третій період, що охоплює час від 80-х років ХХ століття до 20-х років ХХІ століття, вважаємо експліцитною формою функціонування домрової школи, яка має академізований характер. На цьому етапі відбувається усталення традицій викладання мистецтва гри на домрі, що проявляється у спадкоємності вихідних настанов її молодшими представниками.

Використовуючи логіку, заявлену у працях О. Тарасової, доречно зауважити, що репрезентативним типом музикування для Миколаївщини постає народно-інструментальне виконавство (Тарасова, 2015). Для виконавської школи характерний принцип єдності та спадковості художньо-естетичних та техніко-виражальних принципів, які проявляються у специфіці інтерпретації репертуару. На наше переконання, провідною ознакою Миколаївської домрової школи виступає прагнення до створення звукообразів, які відсилають до традицій барокового музикування. Також спостерігається тенденція до впровадження оновленого музичного тезаурусу, який формується під впливом авангардних технік композиції і творів сучасних композиторів.

Розвиток Миколаївської домрової школи пов’язаний із діяльністю декількох навчальних закладів: Миколаївського музичного училища, Відокремленого підрозділу Миколаївської філії Київського національного університету культури і мистецтв та Миколаївського коледжу культури і мистецтв. Зародження народно-інструментального виконавства професійного рівня в Миколаївському регіоні пов’язане з появою музичного училища, заснованого в 1900 році Російським музичним товариством як Миколаївське Імператорське музичне училище. З 1919 року воно було відоме під назвою Вільна Народна консерваторія. З 1923 року навчальний заклад мав назву «Музпрофшкола», саме в ті роки й було відкрито класи народних інструментів. На той час заклад був підпорядкований Міністерству освіти СРСР. У 1931 році він отримав назву Музичний технікум, а вже з 1937 року – Миколаївське музичне училище.

Фундатором народно-інструментального виконавства Миколаївського регіону є один із провідних викладачів Миколаївського музичного училища (на той час Музпрофшколи) Г. Манілов, який очолював самодіяльний оркестр народних інструментів при профспілковому комітеті судноремонтного заводу. Його діяльність характеризувалася тяжінням до розвитку не лише музичної практики, але й теорії виконавства. Так, він став автором однієї із перших методичних робіт у цій галузі – «Школи гри на струнних народних інструментах». Г. Манілов працював в училищі у період з 1922 по 1933 рік, до того моменту, як весь оркестр було направлено на навчання в Одеську консерваторію. Там учасники оркестру посприяли формуванню відділення народних інструментів і місцевих традицій народно-інструментального музикування. Виконавці мали різний ступінь підготовки, тому для них було створено спеціальну програму, що відповідала рівню музичного училища (Кольц, 2018: 41). У 1938 році деякі учасники оркестру після завершення навчання повернулися до Миколаєва і стали основою оркестрового колективу. Завідувачем відділом Миколаївського

училища у цей період був П. Льошин, який не лише продовжив викладацьку справу Г. Манілова після його від'їзду до Одеси, але й керував оркестром народних інструментів. У період з 1941 по 1959 рік діяльність училища була призупинена у зв'язку з подіями Другої світової війни.

Лише у післявоєнний час розвиток народно-інструментального виконавства у Миколаєві інтенсифікується; саме цей період можна вважати етапом початку формування домрової школи. Функціонування домрового виконавства тісно пов'язано з роботою О. Палаганюка, Є. Єніна та Г. Шибалова. Вони мали професійну композиторську освіту та запровадили різновекторну діяльність – як виконавську, так і диригентську. Наприклад, Є.І. Єнін не лише викладав мистецтво гри на домрі та балалайці, але й був диригентом (не тільки народного оркестру, але й симфонічного та духового). Так само Г. Шибалов, який свого часу навчався у Мінській консерваторії, зміг інтегрувати практичні рекомендації та прищепити методичні принципи Мінської домрової школи на «миколаївський ґрунт», де формувалась і набувала самобутності домрова школа. У 1970-80-х роках він став художнім керівником Миколаївської філармонії, окреслюючи нові перспективи домрового виконавства та переорієнтовуючи існуючі концертні програми. Закінчивши роботу на цій посаді, він продовжив свою діяльність як директор музичної школи № 5, що також сприяло розвитку домрового виконавства.

Важливо вказати причину низької інтенсивності розвитку домрового виконавства у 60-ті роки ХХ століття, яка полягала у дещо іншій спрямованості магістрального вектору народно-інструментального мистецтва. На той період значна увага приділялась вихованню баяністів, зокрема й тому, що до викладацького колективу училища приєдналося чимало випускників класу баяну Одеської і Київської консерваторій.

Починаючи з 1980-х років, навчання гри на домрі розвивається більш системно. Друга хвиля становлення домрової школи пов'язана з молодим поколінням домристів. Зазначимо, що вагому роль у формуванні Миколаївської виконавської школи відіграли Т. Дмитренко, Л. Кірсанова, Т. Чернявська, Н. Ярош, Н. Желоданильченко, Г. Грищенко, А. Семикозов. Серед представників наймолодшого покоління домристів варто згадати І. Кольца та К. Шумну.

Експоненціальний розвиток домрової школи починається з 1986 року, коли до складу кафедри Миколаївського музичного училища (нині - музичного коледжу) приєдналися домристки Т. Дмитренко (1962 р.н.) та Л. Кірсанова (1964 р. н.) (з 1989 року). Обидві особи здобули освіту у Криворізькому музичному училищі. Проте згодом Т. Дмитренко навчалася в Одеській консерваторії (клас В. Касьянова), а Л. Кірсанова - у Донецькій консерваторії. Серед учнів останньої було чимало домристів, зокрема в неї навчалась І. Колец.

Після здобуття Україною незалежності, в 1993 році зі складу відділу народних інструментів було виділено дві предметно-циклові комісії – спеціального баяну й акордеону та струнних народних інструментів; останню очолив О. Луук (балалайка). Крім того, О. Луук є керівником оркестру народних інструментів «Кантабіле», який функціонує при музичному коледжі. В. Кривохвостов виокремлює такі основні напрямки, пов'язані з репертуаром студентських оркестрів народних інструментів, як «фольклорний – обробки, фантазії, парафрази, варіації, рапсодії, концертні п'єси на народні теми; академічний – перекладення (транскрипції, аранжування) української та світової класики; оригінальні композиції, написані спеціально для оркестрів народних інструментів» (Пшеничних та ін., 2016: 254).

Другим осередком формування і розвитку домрової школи Миколаєва став Відокремлений підрозділ Миколаївської філії Київського національного університету культури і мистецтв, який було відкрито у 1971 році. Інструментально-оркестрова спеціалізація тут була запроваджена у 1972 році (фактично відразу після відкриття культурно-освітнього факультету). З 2004 року в рамках цієї спеціалізації здійснюється підготовка фахівців за кваліфікацією «Артист оркестру (ансамблю), викладач» з можливістю отримати додаткову кваліфікацію «Диригент оркестру народних інструментів» та «Концертний виконавець». Безсумнівно, створення закладу вищої освіти мистецького спрямування, де здійснювалася підготовка фахівців у сфері народно-інструментального виконавства, сприяла виходу домрового мистецтва на новий щабель.

Так, в Миколаївській філії Київського державного інституту культури і мистецтв склався потужний викладацький склад домрового класу, до якого в різні роки входили талановиті музичні діячі. Насамперед, це Т. Є. Чернявська, яка навчалась у Криворізькому музичному училищі, а згодом – в Одеській консерваторії (клас В. Касьянова). Як фахівець і представник одеської домрової школи, вона опікувалася розвитком Миколаївської школи.

Чималий внесок у функціонування місцевої домрової школи зробила Наталія Василівна Ярош (1967 р. н.). Н. Ярош закінчила Миколаївське музичне училище в 1986 році (клас Н. В. Александрової, яка через кілька років переїхала до Росії). Згодом навчалась у Донецькій консерваторії у І. Н. Максименко (учениці В. Івка), яку закінчила в 1994 році. Під час навчання в музичному училищі основу її репертуару становили твори російських композиторів В. Городовської, О. Циганкова, натомість у Донецькій консерваторії приділялась увага виконанню творів композиторів-класиків (зокрема, скрипковому репертуару), а також творам представників донецької школи В. Міхеєва та В. Івка. Цей доволі різноманітний репертуар Наталія Василівна взяла за основу власної викладацько-методичної діяльності. Нині Н. Ярош також веде клас домри у миколаївській ДМШ № 5 та є керівником ансамблю «Маленький віртуоз». Учні Н. Ярош займають призові місця на різноманітних конкурсах. Зокрема, на III Всеукраїнському учнівському фестивалі-конкурсі виконавців творів українських композиторів (організованому Комітетом Верховної Ради України з питань культури і духовності, що відбувся в 2018 році), учні Н. Ярош (ансамбль домристів «Маленький віртуоз» у номінації «Інструментальне мистецтво» та домрист Є. Волянська в номінації «Інструментальне мистецтво») посіли II місце.

Деякий час викладала у Миколаївській філії Київського державного інституту культури і мистецтв Н. Жело-Данильченко (1967 р. н.), яка навчалася в Щорській музичній школі (клас домри Миколи Павловича Тимошенко), потім - у Чернігівському музичному училищі ім. Левка Ревуцького (клас Валентини Миколаївни Шишкіної, 1982–1986 роки), згодом - в Одеській державній консерваторії ім. А.В. Нежданової (клас проф. Д. П. Орлової, 1986–1991 роки). Під час навчання в Одесі Н. Жело-Данильченко ознайомилася з різноманітними домровими опусами, що заклали основу її методичного репертуару (приміром, скрипкові твори А. Вівальді, А. Кореллі, Й.С. Баха, Г. Венявського, Н. Паганіні, М. Глінки, П. Чайковського, А. Хачатуряна в транскрипціях для домри). Крім того, домристка почала виконувати оригінальні композиції В. Городовської, А. Циганкова, В. Підгорного, К. Мяскова, А. Білошицького, Г. Ляшенка, А. Амелічкіна. У 1988 році Н. Жело-Данильченко здобула III премію на Всеукраїнському конкурсі виконавців на народних інструментах (м. Івано-Франківськ). Після закінчення консерваторії вона почала працювати в Миколаївській обласній філармонії як артистка ансамблю народних інструментів «Узори» (з 1990 року). Отримала кілька нагород, виступаючи у складі ансамблю, в тому числі у країнах Західної Європи. Так, «у складі ансамблю народних інструментів “Узори” вона отримала Гран-прі фестивалю народної музики ім. Грегора Сербана у м. Гаага (Нідерланди), стала володарем спеціального призу за виконання оригінального твору на міжнародному конкурсі у м. Клінгенталь (Німеччина), лауреатом Міжнародного конкурсу “Citta di Castelfidardo” (Італія) та інших престижних конкурсів. У 2010 році вона взяла участь у всевітній прем’єрі опери “Собаке серце” (Нідерланди)» (Миколаївська обласна філармонія). Наталія Жело-Данильченко часто виступає як солістка і ансамблістка, її творча діяльність включає написання аранжувань для ансамблю «Узори». Вона є одним із ініціаторів створення і постійним членом оргкомітету та журі Регіонального фестивалю конкурсу народно-інструментальної музики «Золота струна». У 2019 році отримала звання Заслуженої артистки України.

Окремо варто згадати діяльність представника Миколаївської школи, домриста та мандолініста Анатолія Семикозова (1955 р. н.). З 1982 по 1997 роки він працював у ансамблі «Узори», був артистом Національного оркестру народних інструментів, викладав у Київському державному університеті культури. З 1997 року здійснював інтенсивну концертно-гастрольну діяльність у різних країнах Європи (сконцентрувавши увагу переважно на мандоліні). Серед його досягнень – виступи на Баварському радіо, запис дисків, концерти (у різних ансамблевих складах із гітарою, органом, клавесином, фортепіано, акордеоном). Чимало проєктів було реалізовано для дуету мандоліни та гітари «Венеція», у репертуарі якого знаходимо старовинну музику (А. Вівальді, Д. Скарлатті), а також творів, пов’язаних з естрадною музикою (перекладення пісень гуртів «Gypsy Kings», «Beatles» та інших). Виконання Семикозовим концерту для мандоліни з оркестром А. Вівальді, що відбулося в Національній філармонії у 2003 році, отримало чимало схвальних відгуків у пресі. «Враження, варто сказати, дивне: струнний щипковий інструмент, подолавши свою природу, майже співав. Але це вже питання виконавської майстерності: тонке відчуття стилю епохи бароко, відточеність побудови фрази, красивий тембр, особливо в “тихих” фрагментах. Слухачі були єдиними у відчутті піднесеності, чистоти» (Опілат, 2003).

Ще одним осередком розвитку домрового виконавства Миколаївського регіону стало училище культури (у 1992 році воно отримало назву Миколаївське державне вище училище культури, нині – Миколаївський фаховий коледж культури і мистецтв). Цей освітній заклад має досить довгу історію. В 1954 році було засновано Миколаївський технікум підготовки культурно-освітніх працівників, де навчалися студенти за спеціальностями «культурно-освітня робота» та «бібліотечна справа». Одночасно проводилась активна робота у сфері концертної діяльності колективів, що існували при технікумі. У 1957 році були випущені перші вихованці цього закладу, зокрема 74 керівники самодіяльних хорових і театральних колективів (як зазначено на сайті Миколаївського училища).

Серед провідних педагогів училища згадаємо Г.А. Грищенко, випускницю Мінської консерваторії. Грищенко Галина Олексіївна народилась 22 квітня 1943 року. В 1960 році вступила до Миколаївського музичного училища, яке закінчила в 1964 році. На той час не існувало програм спеціальної фахової підготовки викладачів-домристок, тому вона навчалася фаху у Федотова (баяніста) та в Є. Єніна, який викладав мистецтво диригування. Після завершення навчання у музичному училищі вступила до Мінської консерваторії, яку закінчила в 1969 році. З 1970 року почала викладати в Миколаївському училищі культури. У 2020 році пішла на пенсію.

І. Кольц здобула початкову та середню спеціальну освіту в Миколаєві. В 2000 році закінчила музичну школу по класу домри у Н. Ярош, вступила до Миколаївського музичного училища (клас Л.І. Кірсанової), у 2010 році завершила навчання в Одеській консерваторії у проф. Д. Орлової, після чого здобула кваліфікацію викладача музичного інструменту, вчителя музики в магістратурі Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського. Під час навчання І. Кольц розпочала активну виконавську, а згодом - і викладацьку діяльність. З 2007 року працює концертмейстером оркестру народних інструментів «Південна рапсодія» Миколаївського фахового коледжу культури і мистецтв, з 2010 року стала також викладачем фахових дисциплін. Паралельно працювала у 2010–2011 роках у Миколаївському Заводському будинку дитячої та юнацької творчості керівником гуртку народних інструментів, викладачем домри та керівником оркестру народних інструментів у ДМШ №2 (2011–2016), концертмейстером оркестру народних інструментів «Кантабіле» коледжу музичного мистецтва (з 2009 року по теперішній час), а також була артисткою ансамблю інструментів «Узори» Миколаївської обласної філармонії (2017 р.). Серед дисциплін, які викладає І. Кольц, є спеціальний музичний інструмент (домра), вивчення оркестрових інструментів, диригування, інструментівка, ансамбль, концертмейстерський клас.

Студенти класу І. Кольц брали участь у регіональних та міжнародних фестивалях-конкурсах на Миколаївщині та в інших містах України. У 2015 році студентка Ольга Мальована отримала диплом III ступеня на I регіональному відкритому фестивалі «Лиманські зорі», в 2016 році - диплом I ступеня на Міжнародному фестивалі-конкурсі «Соняшник», диплом учасника Всеукраїнського фестивалю-конкурсу «Золота струна», диплом III ступеня на IX Відкритому Міжнародному фестивалі-конкурсі «Золота ліра». У квітні 2017 року О. Мальована брала участь у концерті для науково-педагогічної бібліотеки, присвяченому року Японії в Україні, а також у діяльності літературно-філософського клубу «Позиція».

Особливістю домрового виконавства Миколаєва є увага до скрипкового репертуару в перекладеннях для домри, який становить значну частину концертних програм. Можна відмітити домінування ренесансно-мадригального звучання домри, яке реалізується під час виконання творів доби бароко, а також крізь призму експлікацій стилістики минулого у творчості сучасних композиторів. Зважаючи на тісні зв'язки з представниками донецької, харківської та одеської шкіл, чимало творів, представлених у фестивальных програмах, є різножанровими оригінальними домровими опусами, створеними українськими композиторами (В. Івко, В. Міхєєв, О. Олійник, В. Власов та іншими). Наявність широкого жанрово-стильового репертуарного діапазону позитивно впливає на виконавську підготовку нового покоління домристів і дозволяє в рамках навчального процесу сформувати музичний смак та підвищити артистичну майстерність. Важливим показником остаточної кристалізації домрової школи виступає поява оригінальних творів, написаних миколаївськими композиторами (в тому числі І. Обревком), що засвідчує вихід на новий рівень академічного та універсального позиціонування домри.

Висновки. Функціонування Миколаївської домрової школи характеризується принципами єдності та спадковості художньо-естетичних і техніко-виражальних традицій, які знаходять своє відображення у специфіці виконавської інтерпретації. З'ясовано, що шлях академізації домрового виконавства в Миколаївському регіоні відбувався у три етапи, позначені рухом від аматорського до професійного музикування. Перші два етапи мають імпліцитний характер, і лише останній етап (з 1980-х до 2020-х років) демонструє досягнення експліцитного рівня функціонування домрового виконавства.

Важливою ознакою цього процесу став тісний зв'язок із загальною виконавською народно-інструментальною практикою, яка була і залишається домінуючою в культурно-мистецькому житті Миколаєва. Домрова школа цього регіону сформувалася завдяки функціонуванню декількох навчальних закладів Миколаєва. Фундаторами домрової школи можна вважати О. Палаганюка, Є. Єніна та Г. Шибалова. Експліцитна форма розвитку школи розпочалася з 80-х років XX століття. Формування домрового виконавства стало результатом інтенсивної культурно-освітньої взаємодії із різними регіональними школами й мистецькими осередками України. Досліджено вплив провідних домрових регіональних шкіл (Харківської, Київської, Одеської, Донецької) на Миколаївську, що проявився в різних аспектах: в обміні методичними напрацюваннями, у творчій взаємодії митців, в опануванні новоствореного репертуару та в інших.

Список використаних джерел:

1. Кольц І. Народне інструментальне мистецтво Півдня України. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Дрогобич. 2018. Вип. 20. Т. 2. С. 39–42.
2. Миколаївська обласна філармонія. URL: http://www.nickphilharmonic.com.ua/pag_ua/plan_k_4_2014.htm (дата звернення: 02.07.2021).
3. Опілаг Н. Світ забутої гармонії. *Нота*. 2003. № 1. URL: <http://mandolinist.narod.ru/Nota.pdf> (дата звернення: 02.07.2021).
4. Пшеничних М., Кривоховостов В. Методичні принципи формування репертуару студентського оркестру народних інструментів. *Професіоналізм педагога: теоретичні й методичні аспекти*. Слов'янськ, 2016. Вип. 4. С. 248–257.
5. Тарасова О. Національно-ментальні детермінанти музичної творчості. *Культура і Сучасність*. 2015. № 1. С. 169–175.

References:

1. Kolts, I. (2018). Narodne instrumentalne mystetstvo Pivdnia Ukrainy [Folk instrumental art of the South of Ukraine]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk*. Drohobych. Vyp. 20. T. 2. P. 39–42 [in Ukrainian].
2. Mykolaivska oblasna filarmoniiia [The Mykolaiv regional philharmonic society]. URL: http://www.nickphilharmonic.com.ua/pag_ua/plan_k_4_2014.htm (data zvernennia: 02.07.2021) [in Ukrainian].
3. Opilat, N. (2003). Svit zabutoi harmonii [The world of forgotten harmony]. *Nota*. № 1. URL: <http://mandolinist.narod.ru/Nota.pdf> (data zvernennia: 02.07.2021) [in Ukrainian].
4. Pshenychnykh, M., Kryvokhovostov, V. (2016). Metodychni pryntsyipy formuvannia repertuaru studentskoho orkestru narodnykh instrumentiv [Methodical principles of forming the repertoire of the student orchestra of folk instruments]. *Profesionalizm pedahoha: teoretychni y metodychni aspekty*. Sloviansk. Vyp. 4. P. 248–257 [in Ukrainian].
5. Tarasova, O. (2015). Natsionalno-mentalni determinanty muzychnoi tvorchoosti [National-mental determinants of musical creativity]. *Kultura i Suchasnist*. № 1. P. 169–175 [in Ukrainian].